

Žofie Fantlová

Tohle je moje babička z matčiny strany Žofie Fantlová. Fotka byla pořízena v ateliéru Benda v Praze ve 20. letech.

Babička byla opravdová Pražanda. Její maminka provozovala obchod s kořalkou, o jejím otci nic nevím a sourozence pravděpodobně neměla. Narodila se 26. dubna 1873. Jejím mateřským jazykem byla čeština a byla to velice živá, vitální a srdečná osoba. Pořád mávala rukama, něco vykřikovala, všechny objímala a já nevím co ještě. Stále se na něco ptala, chtěla všechno vědět. V obchodě babička vládla za kasou a dědeček "úřadoval" vzadu.

Za dědečkova života s nejvyšší pravděpodobností dodržovala některé zvyky, ženy se ale tradičně nemodlily tolik jako muži, neměly na to čas, když se musely starat o domácnost, zatímco muži někde venku filozofovali a hádali se o významu té a oné pasáže z Bible. Ženy dokonce nemůžou ani do modlitebny, směřjí jen do míst pro ně vyhrazených. Zatímco muži se odnepaměti učili hebrejsky, aby mohli číst svaté knihy a diskutovat o nich, jejich ženy zůstávaly negramotné pravděpodobně až do zavedení povinné školní docházky. Takže s babiččinou zbožností jsem se setkal až po válce. Jednou za rok na Den smíření strávila celý den od rána až do pozdního odpoledne v Jubilejní synagoze, to je ta v Jeruzalémské ulici. Celý den se postila, v souladu s náboženskými předpisy. U Židů to znamená nejen nejíst, ale také nic nepít. Teta Oli měla starost, aby ve svém věku babička na cestě domů kvůli tomu neomdlela, takže před koncem obřadů jsem pro ni přišel, počkal před synagogou a doprovodil ji domů.

Babička byla bojovník s bezmeznou energií, který se jen tak nevzdával. Ve svých 72 letech v Terezíně onemocněla tyfem, nechápu, jak v těch podmínkách mohla ten tyfus přežít a dožít se tam konce války. V Osvětimi by nepřežila.

Když jsem se po válce vrátil z Anglie, šel jsem k tetě Oli. Zazvonil jsem u jejích dveří a přišla mi otevřít droboučká stařenka. Pozdravil jsem a zeptal se, jestli je doma paní Dvořáková. Stařenka řekla, že šla nakoupit, že se brzy vrátí, a pak jsme se s babičkou ve stejném okamžiku poznali a objali. Babička mne vzala do pokoje, sedli jsme si a babička začala plakat současně radostí i bolestí. A pak jen opakovala, a to velmi často až do své smrti „Proč jsem raději nezemřela já?“ Od té doby vím, že pro ženu není větší bolest, než smrt dítěte.

Ani závěr jejího života nebyl jednoduchý. Poslední dva roky žila v židovském starobinci, určitě tam šťastná nebyla, to mi bylo jasné, když jsem ji tam navštěvoval. Tehdy starobince vypadaly trochu jinak než dnešní domovy důchodců, a protože se neměla čím zaměstnat, měla plnou hlavu moc smutných vzpomínek na své mrtvé děti. Ten den, když babička umírala, jsem ji s tetami navštívil v nemocnici. Byla v morfiiovém deliriu, nepoznávala nás a jen opakovala „Grétinko“. Tak oslovovala svou dceru, mou mámu.